

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ПЕРШОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

**Adaptive Processes in
Education**

Collection of Materials

First International Scientific Forum

Випуск 1(4), 2022

Issue 1(4), 2022

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ПЕРШОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ**

7-8 лютого 2022 року

Випуск 1 (4)

Adaptive Processes in Education

**Collection of Materials
First International Scientific Forum**

February 7-8, 2022

Issue 1 (4), 2022

**Київ-Харків | Kyiv-Kharkiv
2022**

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)
А 28

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(№ 1 від 7 лютого 2022 року)

Затверджено до друку рішенням засідання Вченої ради
Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків
(протокол № 7 від 08.02.2022 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems»
(Protocol No. 1 dated February 07, 2022)

Recommended for Publication by the Academic Council
of the Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy
(Protocol No. 7 dated February 08, 2022)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна <i>Marina GRINYOVA</i>	доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України <i>Doctor in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of Ukraine;</i>
Маслов Валентин Іванович <i>Valentin MASLOV</i>	доктор педагогічних наук, професор <i>Doctor in Education, Professor;</i>
Дмитренко Геннадій Анатолійович <i>Gennady DMITRENKO</i>	доктор економічних наук, професор <i>Doctor of Economics, Professor.</i>

Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 1-го Міжнародного наукового форуму; [за заг. ред. Г. В. Єльнікової, М. Л. Ростоки; ред. кол.: Л. О. Ануфрієва, Л. О. Бачієва, З. В. Рябова]. Київ-Харків, 2022, Вип. 1 (4), 296 с.
Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 1st International Scientific Forum; [for general edr. G. Yelnikova, M. Rostoka; edr. col. : L. Anufrieva, L. Bachieva, Z. Ryabova]. Kyiv-Kharkiv, 2022, Issue. 1 (4), 296 p.

Збірник матеріалів 1-го Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що відбувся 7-8 лютого 2022 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу. Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму відповідно програми. У роботах висвітлено актуальні питання розвитку освітньої галузі України, розкрито такі напрями, як: застосування адаптивного підходу в освіті; адаптивність освітнього процесу в закладах вищої освіти; Інсайд-навчання в концепції адаптивної освіти; адаптивне навчання в початковій школі; активізація адаптивних процесів у підготовці фахівців вищої кваліфікації; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси у підготовці наукових кадрів; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти. Збірник містить роботи, в яких розглянуто адаптивні процеси у векторі трансформаційних змін в освітніх системах Болгарії, Китаю, Німеччини, Польщі, Португалії, Румунії, Туреччині та ін. Апробаційні матеріали досліджень авторів подано у тезах доповідей, що спрямовано на впровадження ідей з актуальної проблеми сьогодення щодо формування й розвитку адаптивних процесів в національній системі освіти України.

Матеріали Форуму можуть бути корисними для керівників закладів освіти, науково-педагогічних працівників, викладачів закладів післядипломної освіти, педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) і позашкільної освіти, науковців, службовців урядових установ управління освітою, бібліотечних працівників, здобувачів освіти та всіх тих, хто цікавиться проблематикою адаптивних процесів в науково-освітньому просторі. За порушення норм академічної доброчесності й етичних вимог до подання результатів наукових досліджень, за релевантність і достовірність змісту та поданих інформаційних даних у тезах доповідей на засадах чинного законодавства відповідальність несуть автори тез доповідей.

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)
А 28

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2022
© Автори / Authors, 2022

3. Гриневич Л. (2006). Самооцінювання шкіл і демократизація управління освітою. Рідна школа. Січень, С. 21-25.
4. Опалюк Т. Л. (2018). Когнітивно-змістова компонента соціальної рефлексії майбутнього вчителя. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, Вип. 61, С. 218-223.
5. Чайка В. Основи дидактики. Академвидав, 238 с.

References:

1. Bodnar O. S., Horishna O. M. (2020). Vykorystannia mekhanizmiv adaptivnoho upravlinnia u protsesi vprovadzhenia zmin. *Adaptivni protsesy v natsionalnii systemi osvity: zb. mater. 5-ho Vseukr. nauk. forumu; uporiad. O. O. Pochuieva; redkol. H. V. Yelnykova (holova), H. Yu. Kravchenko, L. O Luzan, M. L. Rostoka, Z. V. Riabova. Kharkiv: Ozerov H.V., 112 s.*
2. Bondar V. (2005). *Dydaktyka. Lviv : Lybid, 262 s.*
3. Hrynevych L. (2006). Samoosiniuvannia shkil i demokratyzatsiia upravlinnia osvitoiu. *Ridna shkola. Cichen, S. 21-25.*
4. Opaliuk T. L. (2018). Kohnityvno-zmistova komponenta sotsialnoi refleksii maibutnoho vchytelia. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova, Vyp. 61, C. 218-223.*
5. Chaika V. *Osnovy dydaktyky. Akademvydav, 238 s.*

Дистанційне навчання в реальності COVID-19: адаптивність до змін у просторі вищої освіти

Заячук Юлія Дмитрівна, Олексишин Анастасія Андріївна

Distance Learning in the Reality of Covid-19:
Adaptability to the Changes in the Higher Education Area

Yuliya ZAYACHUK, Anastasiia OLEKSYSHYN
yuliya.zayachuk@lnu.edu.ua, anastasiia.oleksyshyn@lnu.edu.ua

Пандемія COVID-19 внесла свої корективи у всі суспільні сфери, зокрема у простір вищої освіти. Карантинні обмеження і вимушене переведення життя закладу вищої освіти в онлайн режим потребували адаптивності як в контексті освітньої, так і управлінської складової діяльності університету. Ефективний менеджмент у реальності COVID-19 став новим викликом, який потребує швидкої відповіді, адже успішний розвиток університету як інституції напряму залежить від його здатності давати адекватні відповіді на вимоги часу й адаптуватися до змін внутрішніх та зовнішніх умов.

Сучасна світова реальність передбачає гнучкість та зміну форм взаємодії учасників простору вищої освіти й потребує пристосування діяльності університету до онлайн формату роботи.

Відповідно, актуальності набувають як адаптивний, так і дистанційний менеджмент. Як вважається, характерною рисою сучасного менеджменту є перехід від сталої функціональної до варіативної мінливої цільової структури управління.

Поняття «дистанційний менеджмент» вчені інтерпретують як побудову команди на відстані – команди, яка складається з адміністрації, науково-педагогічних працівників та студентських колективів.

Виходячи з розуміння, що адаптивний менеджмент – це такий вид управління, який ставить собі за мету адаптацію до змін внутрішніх та зовнішніх умов, підкреслимо, що надважливо – вчасно помітити ті чи інші тенденції, щоб швидко й гнучко відреагувати на них. Адаптивні системи функціонують відповідно до певних принципів, одним із яких є **принцип зворотного зв'язку**. З допомогою зворотного зв'язку й відбувається вимірювання параметрів керованої системи задля відповідного реагування. У нашій роботі ми розглянемо управлінський процес на рівні вищої освіти й проаналізуємо, базуючись на принципі зворотного зв'язку, можливості накопичення інформації задля її використання з метою адаптивності до змін у просторі вищої освіти.

Задля накопичення актуальної інформації про роботу системи вищої освіти, сучасні зміни, що відбуваються в ній, і можливості подальшої управлінської реакції на них, у своєму дослідженні ми звернулися до **методів анкетування та наукового інтерв'ю**. Для вивчення позицій різних учасників освітнього процесу університету – викладачів і студентів – ми провели анкетування студентів та наукові інтерв'ю з викладачами і студентами. В анкетуванні взяли участь 97 студентів. В результаті ми отримали дані, згідно з якими понад половина опитаних (54,6 %) не знали про дистанційного навчання як таке до початку його масового впровадження через пандемію COVID-19. Крім того, проаналізувавши відповіді учасників опитування, ми створили загальну картину недоліків та переваг даної форми організації освітнього процесу. До недоліків, передовсім, віднесено: сильну втомлюваність учасників, проблеми з якісним Інтернетом та академічну недоброчесність. До переваг дистанційної форми організації освітнього процесу більшість учасників опитування віднесли: мобільність, можливість покращення особистого менеджменту та психологічний комфорт. Згідно з опитуванням майже 60% респондентів вважають дистанційне навчання більш психологічно комфортним у порівнянні з очним. Результати анкетування, на нашу думку, можуть бути корисними в процесі напрацювання управлінських стратегій.

Задля уточнення отриманих даних ми провели наукові інтерв'ю. З позиції *викладача* у ньому брала участь доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних наук факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка О. Іващишин, яка займається дослідженням проблем дистанційного навчання уже біля 20 років, з позиції *студента* – голова профбюро студентів факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка Ю. В. Цехмайстренко. Обома учасниками освітнього процесу було відзначено якість і простоту обміну інформацією між викладачем та студентами за рахунок використання інформаційно-комп'ютерних технологій та особливе місце самостійної роботи у в контексті

дистанційного навчання періоду пандемії COVID-19. Так, О. Іващишин наголосила, що простота обміну інформацією між викладачем та студентами приводить до того, що «вирішення питань набуло колективного характеру, що позитивно впливає на організацію освітнього процесу». Ю. Цехмайстренко було відзначено, що «комунікація між профбюро та студентами стала активнішою, і цьому посприяло використання різних платформ зв'язку, опитувань та обговорень».

Стосовно поінформованості учасників освітнього процесу на всіх рівнях у період дистанційного навчання пандемії COVID-19, Ю. Цехмайстренко зауважила, що задля забезпечення високого рівня поширення інформації серед студентів було створено надійний канал новин та розгляду актуальних питань. Неодноразово профбюро створювалися відеоконференції для консультування студентів. Такий підхід дозволив ефективно виконувати управлінську функцію студентського самоврядування. У свою чергу О. Іващишин підтвердила це з позиції викладача, зазначивши, що кожен викладач тепер має постійний доступ до інформації і «обов'язок адміністрації університету, факультету є поінформувати викладачів через корпоративну пошту, месенджери та інші застосунки».

Резюмуючи отриману інформацію зазначимо, що з допомогою зворотного зв'язку й відповідного вимірювання параметрів керованої системи адаптивний менеджмент стає способом вирішення проблем, що виникають під час організації простору вищої освіти періоду пандемії COVID-19, він є сучасною вимогою й покликаний забезпечити ефективну роботу і розвиток закладів вищої освіти.

Організація експерименту щодо перевірки ефективності оцінювання проектної діяльності у закладі освіти на засадах адаптивного підходу

Івасів Ольга Василівна

**Organization of an Experiment to Test the Effectiveness of Evaluation of Project Activities
in the Educational Institution on the Basis of an Adaptive Approach**

Olga IVASIV
ivasivolha@gmail.com

Дослідницька діяльність потребує адаптивного підходу, оскільки, навіть, коли ми маємо справу з однаковими об'єктами, все одно є потреба застосовувати гнучкі механізми під час організації експериментальної перевірки для отримання зворотного зв'язку та уникнення небезпеки негативного впливу на об'єкт. Іншими словами, використання адаптивного підходу це – вибір оптимального способу досягнення мети, при якому інтерпретація результатів буде залежати від багатьох суб'єктивних факторів,